

MEMO

Kellele: Harjumaa Omavalitsuste Liit
Koopia: Andres Oopkaup
Kellelt: Diana Beltadze, juhtivspetsialist
Kuupäev: 19.10.2016

Selgitus Harjumaa valdade elanikkonna statistilise vähenemise kohta

Statistikaameti kohtumisel registripõhise loenduse infotunni teemal tõstatus problem 21.09.2016.a. erinevate rahvaarvu näitajate kohta Tallinna lähiümbruse valdades.

Statistikaameti 01. jaanuari 2016. aasta rahvaarv arvutati uuenenud meetodikaga. Meetodika muutuse peamine põhjus on, et Eestis ei tule enam küsitluspõhiseid loendusi. Teiseks, arvestades rahvastikuregistri elukohaandmete kasutust kohalike omavalitsuste elukorralduses võttis Staistikaamet alates 01.01.2016 rahvastikuarvestuses kasutusele rahvastikuregistri elukohad.

Meetodika muutuse kaks olulist sisulist külge:

- Inimese Eestis püsivalt elamise määramiseks loodi residentsus indeks. Ainult otse registrist rahvaarvu võttes selgus, et selles on palju isikuid, kes tegelikult Eestis ei ela ja on jätnud väljaregistreerimise tegemata. Olukorra parandamiseks töötati välja uus meetod: rahvastiku hulka kuuluvad isikud, kes on erinevate registrite sündmuste uurimisel selgelt Eesti elanikud. Isikud, kelle kohta puuduvad pikema perioodi jooksul jäljed Eestis elamise kohta, jäävad rahvastikuarvestusest välja (kokku hinnanguliselt 3% rahvastikuregistri Eesti elanikest). Iga isikule arvutatakse residentsuse indeks (täpsem selgitus kaasasolevas failis).
- Muudeti inimeste püsielukoha allikat. Selleks sai rahvastikuregister. Muudatuse tulemusel suurlinnade tagamaadele kuuluvad vallad kaotasid elanikke ja omavalitsused, kus on erinevatel põhjustel soodne omada registreeritud elukohta, võitsid neid juurde.

Ilmselt ei ole mõne omavalitsuse elanikkonna suurenemise põhjuseks loomulik iive, vaid ränne, sealjuures (formaalne) ränne lähivaldadest, mille puhul vahetatakse vaid registreeritud elukohta, kuid tegelikult elatakse endises elukohas edasi. Seda stimuleerivad mitmesugused soodustused, mis on määratud üksnes linnaelanikele, st neile isikutele, kelle elukoht Rahvastikuregistri andmetel on Tallinna linnas. Niisuguste soodustuste seas on tasuta ühissõiduki kasutamine, sobiva lasteaia ja kooli koha valik jne.

Statistikaametil ei ole võimalik kontrollida, kas inimesed tegelikult elavad selles elukohas, kuhu nad on seaduslikult registreeritud. Kogu elanike paiknemise statistika aluseks on Rahvastikuregistris registreeritud elukoht ja kui see on ekslik, siis mõjutab see oluliselt ka vastava asula (valla) ametlikku elanike arvu.

Statistikaamet on küll välja töötanud meetodika hindamiseks Eesti rahvastiku (residentide) arvu ja selle alusel kontrollima välisrände mahtusid (sh avastama registreerimata sisse- ja väljarände), kuid see meetodika ei ole rakendatav isikute siseriikliku paiknemise hindamiseks, sest enamik registreid ei täpsusta isiku tegelikku elukohta.